

Rupel.blad

juli 2011

natuurpunt

Rupelstreek & Aartselaar

Inhoudstafel

Het Niels Broek blijft groeien

Het Niels Broek blijft groeien	2
Niels Broek - Walenhoek	3
De rugstreeppad in de kleiputten Rumst	5
Gierzwaluwen, nog vele jaren genieten	6
Paddenstoelenhoekje Niels Broek	8
Het Geel zandbekertje	9
Waterbeestjes in het Niels Broek	12
Het Niels Broek (deel VI)	14
Spreekbeurt over vleermuizen	15
Paddenstoelencursus voor beginners	16
Daguitstap naar Nismes	16
De Knoteik	18
Het Reukenspad	19
Natuur.kalender Rupelstreek	20
Eerste Vogelkijkmarathon	22
Natuur.kalender Aartselaar	23

Eind april ll. hadden we opnieuw een afspraak op het kantoor van notaris Lamot voor de aankoop van een perceel natuurgebied in het Niels Broek. Ondertussen staat de eigendomsteller voor Natuurpunt daar op 11ha 19 are en 55ca. Het aangekochte perceel, 7150 m² groot, strekt zich uit langs de Rupeldijk en omvat een populierenbos, een verruigde hoogstamboomgaard en een verruigde groententuin. In 1958 werd dit perceel aangekocht door Alfons Metdepenningen. Tot voor een 5-tal jaar werden er door Alfons groenten geteelt, en werden er duiven, kippen en konijnen gefokt. Dit alles met een verzekerde afzet bij vele Nielse gezinnen. In de loop van die 45 jaar werden er op het perceel een grote serre en een 10-tal grote en minder grote koten gebouwd. Eind vorig jaar overleed Alfons Metdepenningen en tussen de familie en Natuurpunt was er snel een akkoord voor de verkoop van de gronden.

Een eerste bezoek aan het perceel deed ons besluiten, dat er minimum een soort tienjarenplan nodig was om de serre en koterijen af te breken en al het afval af te voeren. Midden juni bleek echter dat het 10-jarenplan eerder een 10-tal wekenplan zou worden. Dankzij de werkkraft en inventiviteit van onze vrijwilligers Jos en Adri, daarbij geholpen door Jos en Marina, die daarvoor wekelijks met de fiets vanuit Edegem kwamen, werd begin juni het laatste stenen kot afgebroken. Al het afval werd netjes per afvalsoort op

het terrein gestockeerd en het overgrote deel van dat afval is ondertussen afgevoerd.

Begin april brachten we de gemeente Niel op de hoogte van de aankoop van het perceel door Natuurpunt. En onze vraag om medewerking voor het afvoeren van een grote hoeveelheid afval, voornamelijk grof vuil, viel daar niet in dovemansoren.

Tijdens een werkdag op 29 april, waarbij we konden rekenen op de medewerking van een 20-tal laatstejaarsstudenten van het OLVI-Boom werd dat afval in een grote perswagen van de gemeente geduwd en afgevoerd.

Met het andere afval, voornamelijk grote hoeveelheden houtafval en steenpuin werden aan de randen hout- en puinstapels gebouwd. Dit zijn immers prima schuilplaatsen voor vele insecten en kleine zoogdiertjes.

Een andere droom, die de voorbije maanden gerealiseerd werd, is een nieuwe wandelfolder Niels Broek/Walenhoek. Met deze wandelfolder willen we promotie maken voor onze beide Nielse natuurgebieden en tevens voor het bezoekerscentrum de Paardenstal. De wandelfolder brengt je door een gevarieerd landschap waar de Rupel nooit ver weg is en waar vele planten- en diersoorten thuis zijn. Op de volgende pagina's stellen we hem alvast voor.

Geniet de komende maanden volop van de natuur in onze regio...

Erik

Voorpagina : Groene kikker in de kleiputten van Terhagen - foto: Erik

OLVI's en vrijwilligers Natuurpunt aan de slag in het Niels Broek foto: Erik

Niels Broek - Walenhoek

Waar de Rupel bijna de Schelde bereikt – ter hoogte van de gemeente Niel – vind je enkele oases van rust en groen. Op een boogschuit van elkaar kan je er het Niels Broek en de Walenhoek ontdekken. Allebei heuse natuurplekjes! Wandelaars kunnen er volop genieten van een gevarieerd landschap waar vele planten- en diersoorten thuis zijn.

Water brengt leven

In de Rupelstreek is water niet weg te denken uit het dagelijkse leven. De Rupel vormt sinds mensenheugenis de natuurlijke levensader van de streek. En niet alleen voor mensen is het water van belang, ook duizenden watervogels leven op en rond de Rupel. Aalscholvers, futen en visdiefjes zoeken er hun dagelijkse maaltijd bijeen. Natuurpunt richtte Dukkalf 27 – een grote constructie in de Rupel, waar vroeger wachtende boten aangemeerd werden – in als broedplaats voor visdiefjes.

Schor en riet

Tussen de rivier en de dijken zijn het de zoetwaterschorren met de typische rietlanden en wilgenvloedbossen die een uniek biotoop vormen. Typische rietvogels als blauwborst, kleine karekiet en bosrietzanger trekken in het voorjaar de aandacht met hun zang. In mei zie je in het schor ontelbare gele bloemeneilandjes. Daar groeit de spindotterbloem, die enkel voorkomt in de zoetwaterschorren langs getijdenrivieren zoals de Schelde en de Rupel.

Het Niels Broek

In het Niels Broek wandel je langs natte graslanden, enkele wielen en het broekbos. Omwille van zijn belangrijke natuurwaarden werd het Niels Broek aangeduid als Europees Habitatrichtlijngebied en maakt het deel uit van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN).

Geen polder zonder knotbomen

Door het polderlandschap van Niel en Schelle kronkelt de Wullebeek. Natuurpunt werkt hier aan het herstel van het landschap door het aanplanten en onderhouden van knotbomen. Steenuiltjes weten dit erg te waarderen. Langs de Broeklei aan de rand van het Niels Broek ontdek je nog andere projecten van Natuurpunt. Zo zie je er de aangeplante houtkanten, waar heel wat vogels, insecten en kleine zoogdieren een veilige leefplaats vinden.

Vlas en ganzen

Langs de Broeklei wil Natuurpunt ook enkele oude vlasrootputten in hun oorspronkelijke staat herstellen. Dit zijn putten met stilstaand water, waarin vroeger het pas gedroogde vlas werd geweekt om de vlasvezels vrij te maken. Door het herstel van deze putten krijgen heel wat waterplanten terug de kans om te groeien en bloeien. Het water trekt ook allerlei waterdiertjes en amfibieën aan. 's Winters vormen de polders in Niel en Schelle het decor voor grote groepen overwinterende ganzen.

Van klei naar bloemenwei

Eeuwenlang werd in de hele Rupelstreek klei ontgonnen voor de productie van bakstenen. Door de industrialisering ging deze nijverheid grotendeels te loor. Ook in de Walenhoek in Niel gebeurde dit. Nadat de kleiontginning stopte, ontwikkelde hier spontaan erg waardevolle natuur. Vandaag kan je in de Walenhoek genieten van een gevarieerd landschap met grote vijvers, poelen, rietkragen en struwelen. Enkele zuidelijke percelen worden beheerd door Natuurpunt, waardoor je er in het voorjaar bloemrijke hooilandjes met duizenden bosorchissen terug vindt. Het boscomplex van 30 hectare is eigendom van de Vlaamse Overheid. Hier kan je een kudde Gallowayrunderen tegen het lijf lopen, die ingezet wordt voor het graasbeheer. Deze stevige, maar zachtaardige runderen hebben weinig zorg nodig en zijn dus ideale natuurwerkers.

Niels Broek • Walenhoek

Niel

natuurpunt
NATUUR • TOEGEGANG

Praktisch

Je kan de natuurpracht in het Niels Broek en de Walenhoek ontdekken via het uitgebreide wandelnetwerk van het Regionaal Landschap Rivierenland. Je kan beginnen wandelen op drie startpunten (zie ook kaart) en van daar telkens de knooppunten naar keuze volgen:

Startpunt 1: Rusthuis W.Z.C. Maria Boodschap, Broeklei 1, 2845 Niel

Startpunt 2: parking in de Tolhuisstraat, tussen Café Oud Tolhuis en Restaurant Tolhuis Veer, aan de Rupeldijk, 2627 Schelle

Startpunt 3: Natuurpunt-huis De Paardenstal, Boomsestraat 221, 2845 Niel.

Open: mei tot september: iedere zondag van 14u tot 18u, oktober tot april: elke eerste zondag van de maand van 13u tot 17u. Je kan er terecht voor informatie over de Walenhoek en voor

een tentoonstelling over de geschiedenis van de streek.

Natuurpunt legde zowel in het Niels Broek als in de Walenhoek een laarzenpad aan dat aansluit op de knooppunten. Deze paden kunnen erg nat en avontuurlijk zijn, dus laarzen of stevige wandelschoenen zijn een aanrader.

Aan startpunt 2 (Parking Tolhuisstraat) kan je de gratis veerpont voor fietsers en voetgangers nemen tussen Schelle en Wintam. De boot vaart alle dagen heen en weer op het uur en het half uur van 7u tot 21u (april tot eind september) en van 7u tot 18u (oktober tot eind maart). Om 12u30 vaart de veerboot niet.

Aan de overkant, aan de veersteiger kant Wintam, kan je vanuit de vogelkijkhut onopgemerkt naar de talrijke watervogels en steltlopers speuren op het Noordelijk eiland. Ook van op de Rupel- en Kanaaldijk is het gebied goed te overschouwen. Rond het Noordelijk eiland loopt een wandelpad dat ook toegankelijk is voor rolstoelgebruikers.

Toegankelijkheid Niels Broek en de Walenhoek

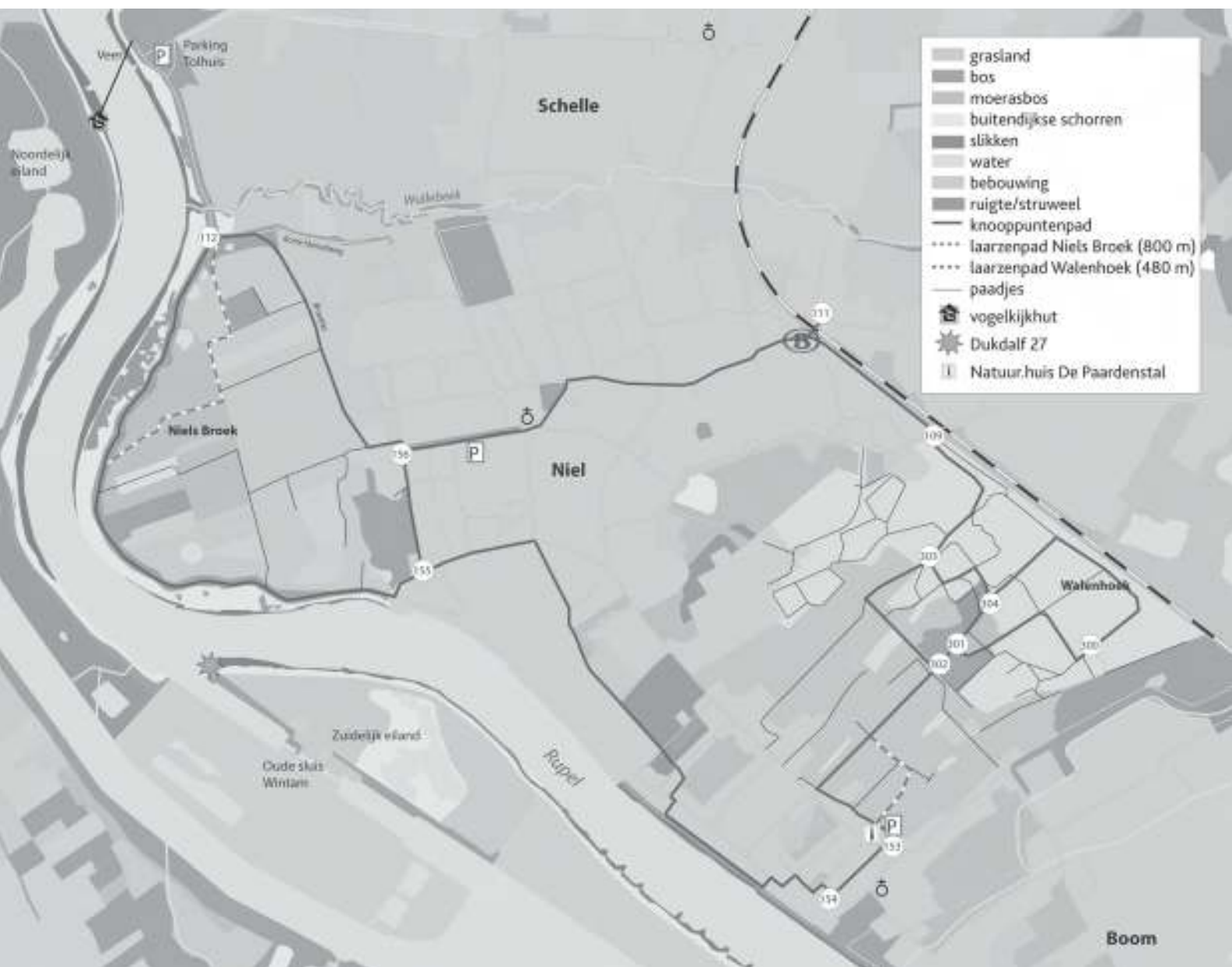
Stevige wandelschoenen of laarzen zijn een aanrader. Honden altijd aan de leiband. De gebieden zijn niet-toegankelijk voor rolstoelgebruikers en kinderwagens.

Openbaar vervoer: NMBS station Niel en De Lijn Antwerpen-Niel-Boom

Je kan de projecten van Natuurpunt in het Niels Broek en de Walenhoek steunen door een gift op IBAN BE56 2930 2120 7588 (BIC = GEBABEBB) met vermelding 'gift Niels Broek – project 7235' of 'gift Walenhoek – project 7704'. Voor giften vanaf 40 euro wordt een fiscaal attest afgeleverd.

Meer info

Erik De Keersmaecker • 03/887.13.72
of erik.dk@skynet.be

Werk in uitvoering voor de rugstreeppad in de kleiputten Rumst-Boom

Fried Happaerts

De rugstreeppad is een Europees beschermde diersoort. Dit heeft tot gevolg dat overheden pro-actief maatregelen moeten nemen om populaties van dit diertje in stand te houden en zelfs te laten toenemen. En dit gebeurt ook daadwerkelijk... in de kleiputten van Rumst-Boom.

De rugstreeppad is een pioniersoort. Oorspronkelijk leefde dit diertje aan de oevers van de rivieren Rupel en Nete. Deze rivieren waren toen nog niet ingedijkt. Bijgevolg waren er regelmatig overstromingen en afkalvingen van de oevers, waardoor er op regelmatige basis pioniersland met nieuwe poelen ontstond. En dit is juist het natuurlijk leefgebied van de rugstreeppad. Door de kanalisering van de grote rivieren, konden deze natuurlijke biotopen niet meer gevormd worden. De kleigroeven, waar systematisch nieuw pioniersland kunstmatig gevormd werd, bleken echter een waardig alternatief te bieden. De rugstreeppad had een tweede thuis gevonden in onze Rupelstreek.

Andere plaatsen in Vlaanderen waar deze diertjes een thuis vinden zijn zanderige, schrale heidegebieden en duingebieden. Ook in de opgespoten gebieden van de Antwerpse haven leeft een behoorlijke populatie.

Het provinciebestuur van Antwerpen heeft het voortouw genomen om concrete maatregelen te nemen ter bescherming van de rugstreeppad in onze regio. Onder impuls van de Bestendig Afgevaardigde voor Leef-

milieu de heer Rik Röttger, woonachtig in Boom, werd de amfibieënspecialist van Vlaanderen, Robert Jooris (Natuurpunt Studie, Hyla) gevraagd een concreet actieplan uit te werken. Dit gebeurt in nauw overleg en met de steun van de klei-ontginning en baksteenproducent Wienerberger en de beide gemeentebesturen: Boom en Rumst.

De definitieve plannen zullen een totaalpakket van maatregelen bevatten. Op strategische plaatsen in het gebied zullen leefgebieden voor de rugstreeppad aangelegd en onderhouden worden. Belangrijk is dat het geschikt leefgebied voldoende groot wordt gehouden en waarin meerdere geschikte voortplantingsplaatsen voorzien zijn. Zo kan een gezonde populatie in stand gehouden worden. Ook moeten er voldoende schuil- en overwinteringsplaatsen worden gecreëerd.

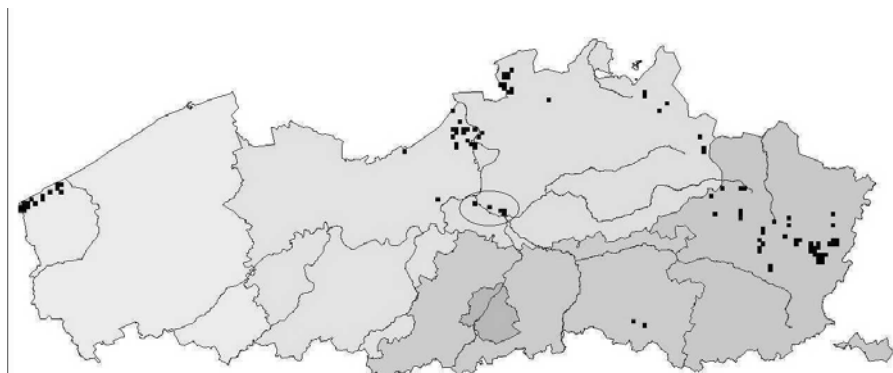
De actieplannen gaan deel uitmaken van een visie die momenteel door het provinciebestuur

voor het totale ontginningslandschap wordt uitgewerkt binnen een strategisch project. Natuurontwikkeling zal in dit project een belangrijke rol krijgen, en de bescherming van de rugstreeppad is hier een essentieel onderdeel van.

Dikkopjes van rugstreeppad in pionierspoel in de kleiputten van Rumst-Boom foto Bart De Keersmaecker

De Rupelstreek is naast de Antwerpse haven, de heidegebieden en de kuststrook één van de weinige gebieden waar de rugstreeppad een thuis vindt in Vlaanderen - verspreidingskaart: Bron Hyla

Ondanks dat dit strategisch project nog volop in ontwerpfase zit, werden er toch nu reeds snelle, tijdelijke maatregelen genomen om de kansen voor dit zeldzaam diertje maximaal te houden. Concreet werden er nieuwe poelen en slootgrachten gegraven in een deel van de kleigroeven, waar momenteel geen industriële werkzaamheden zijn. De firma Wienerberger gaf niet alleen haar toestemming hiervoor, maar voerde tevens deze beheerswerken uit met eigen personeel en machines. Dit verdient alvast een dikke pluim!

Gierzwaluwen, nog vele jaren genieten van deze zomerse vliegers...

Erik De Keersmaecker

De volle maand juli is het nog volop genieten van deze zomerse vliegers boven onze dorpen. In kleine of grotere groepjes supersnel achter elkaar vliegend, terwijl ze een hoog ‘srie srie srie’ laten horen. Eind juli, begin augustus zijn onze luchten plots leeg en wordt het stiller. Het lijkt wel dat ze met z’n allen op één of ander signaal gewacht hebben, om dan plots te vertrekken naar het zuiden.

Gierzwaluw met voedselbal foto: Raymond De Smet

Alles lijkt zo gewoon, ieder jaar zijn ze er en het lijkt zo vanzelfsprekend dat ze er ook de volgende jaren zullen zijn. Als we echter niets zouden doen, zou de toekomst van deze snelle vliegers in onze regio wel erg onzeker worden. Gierzwaluwen broeden immers graag in een holle ruimte achter een spleet of opening in een muur, of in een kleine ruimte achter een losse dakpan, waardoor of waaronder ze naar binnen glippen. Een opening van nauwelijks 2 cm hoog en enkele cm breed is voldoende om door te glippen. Daarachter zit dan het nest. En daar schuilt ook het probleem voor de gierzwaluw.

Renoveren...

Door stevige fiscale stimulansen van de Vlaamse overheid is de Vlaming de laatste jaren massaal aan het isoleren geslagen. Oude woningen worden in een versneld tempo gerenoveerd. Kieren en spleten in muren of onder overstekende dakpannen worden dichtgemaakt. Oude fabriekspanden worden gesloopt, om plaats te maken voor nieuwbouw, een evolutie waar we uiteraard niet tegen kunnen zijn. Maar dit zijn wel allemaal potentiële broedplaatsen voor de gierzwaluw,

die in een enorm snel tempo verdwijnen. Het plaatsen van kunstnesten voor gierzwaluwen is dan ook een absolute noodzaak om te vermijden dat over enkele jaren, onze luchten ook in de maanden mei, juni en juli leeg blijven en we het voorbij gieren van deze spectaculaire vogels moeten missen.

Bondgenoten...

Gelukkig vonden we de laatste maanden stevige bondgenoten in de regionale landschappen, die in onze regio actief zijn. Regionaal landschap Schelde-Durme in Schelle en Regionaal landschap Rivierenland in Boom, Niel en Rumst. In het vorig Rupel.blad kon je reeds enige info lezen over het plaatsen van 6 kunstnesten aan het gemeentehuis en de gemeentelijke basisschool in Schelle. Een prima initiatief van Regionaal landschap Schelde-Durme in samenwerking met de gemeente Schelle, Natuurpunt Rupelstreek en de Boomse Brandweer. Al zal de instandhouding van de gierzwaluw in onze regio, eerder moeten gebeuren in de kerngebieden van deze vogel. Plaatsen waar ze momenteel nog vrij talrijk voorkomen. Die kerngebieden situeren zich vooral in

Boom, Niel, Rumst en Terhagen. De tabel in bijlage geeft een weergave van de schatting van het aantal vogels.

Boom	Centrum	15
	Advokaatstraat	20
	omgeving park	10
	omgeving kerk H.Hart	16
	Hoek	8
	Noeveren	20
	wijk Bosstraat	10
Hemiksem	Centrum	10
	omgeving Abdij	8
Niel	Centrum	20
	Hellegat	10
Schelle	Centrum	6
	Mikman	4
Reet	Centrum	10
Rumst	Centrum	20
	Lazernij	10
	Vosberg	6
Terhagen	Centrum	20

Schattingen...

In tegenstelling tot boerenzwaluw, huiszwaluw en oeverzwaluw is een correcte bepaling van het aantal broedplaatsen bij gierzwaluwen praktisch onmogelijk. De broedplaatsen zitten verstopt achter spleten en kieren in muren. En het is meestal puur toevallig dan men een broedplaats kan situeren bij het in- of uitvliegen van een vogel. Schattingen van het aantal broedplaatsen in een bepaalde omgeving zijn dan meer vanzelfsprekend, als men op bepaalde momenten grotere of kleinere groepen gierzwaluwen boven een straat, wijk of dorp ziet vliegen. Ook dat is geen vanzelfsprekendheid, sommige momenten zijn ze er allemaal, en andere momenten lijken ze weer helemaal verdwenen.

Brandweer Boom foto: Adri Luijks

En actie...

Dankzij een prima samenwerking tussen Natuurpunt Rupelstreek, Regionaal landschap Rivierenland, en de Boomse scholen werden de voorbije maanden door medewerkers van Natuurpunt Rupelstreek alles samen 14 kunstnesten voor gierzwaluwen geplaatst. De campagne startte op 6 april aan de gebouwen van de OLVI-Middenschool aan de Brandstraat in Boom. Eind vorig jaar was de oude brandweerkazerne aan de Gasstraat,

Schoolkinderen kijken hun ogen uit - foto: Adri Luijks

natuurpunt
natuur voor iedereen

Nestkasten voor gierzwaluwen

Gierzwaluwen hebben je aan hun donkere kleur en lange vleukens omhoog te vliegen. Ze zoeken in onze dorre en droge vloeg voor de dakgoot van huizen de ideale plek om hun jongen te laten groeien. Een kunstmatige nestkast kan hun helpen.

Het hout van de dakgooten is vaak al jaren geleden van de dakgooten. Het hout is vaak al jaren geleden van de dakgooten. Het hout is vaak al jaren geleden van de dakgooten.

Gierzwaluwen komen hier breed voor. Het hout is vaak al jaren geleden van de dakgooten. Het hout is vaak al jaren geleden van de dakgooten.

Om het aanbod aan kunstmatige nestkasten te verhogen, worden op kantoor en onder de dakgooten en onder de dakgooten geplaatst. Als je meer wilt weten, kijk op de website van Natuurpunt.

Meer info over het dakgootenproject:

Regionaal Landschap Rivierenland
070-20 20 20 of 070-20 20 20
Natuurpunt, Rupelstreek
031-497 1372 of 031-497 1372

REGIONAAL LANDSCHAP RIVIERENLAND

Dit project is een initiatief van Regionaal Landschap Rivierenland met de medewerking van het OLVI-Middenschool Boom, Natuurpunt Rupelstreek en de Boomse Brandweer.

vlak tegenover de OLVI-Middenschool afgebroken. In die oude brandweerkazerne nestelden wel 10-tallen paartjes gierzwaluwen.

Stany De Wit van de OLVI-Middenschool had dat opgemerkt en nam contact op met Natuurpunt en met het Regionaal landschap Rivierenland, met een voorstel om als alternatief voor de verloren broedplaatsen kunstnesten te plaatsen onder de dakgooten van de school. Een voorstel dat in dank aanvaard en gerealiseerd werd, dankzij de medewerking van de Boomse Brandweer. Om leerlingen en voorbijgangers te informeren over dit project werd een in-

fobord geplaatst aan het hek van de OLVI Middenschool aan de kant parking Varkensmarkt.

Aan de School Boom Park en het Koninklijk Atheneum was Wim Van Ry-nemant dan weer de kartrekker voor het plaatsen van kunstnesten voor gierzwaluwen. In die omgeving waren de laatste jaren eveneens een aantal broedplaatsen verloren gegaan. Wim is leraar bij School Boom Park en tevens vrijwilliger bij kern Boom-Rumst. Dinsdag 17 mei was het D-day voor het plaatsen van de nestkasten aan beide scholen. En ook hier was de Boomse Brandweer erbij, om het plaatsen van de nestkasten op een veilige manier uit te voeren. Tijdens het plaatsen van de kunstnesten keken de schooljongens en -meisjes hun ogen uit. Naar de nieuwe kunstnesten, maar waarschijnlijk ook

naar de imposante brandweerwagen en brandweermannen. En ook bij de familie Couttreel in Terhagen werden kunstnesten opgehangen aan de gevel van hun huis.

En nu maar hopen, dat ook de gierzwaluwen snel een kijkje komen nemen.

Woon je in Schelle, dan kan je contact opnemen met Regionaal Landschap Schelde-Durme: 052/33.89.10 of info@rlsd.be

Woon je in Boom, Niel of Rumst, dan kan je contact opnemen met Regionaal Landschap Rivierenland: 015/21.98.53 of anke.geeraerts@rlrl.be

Medewerkers van het Regionaal Landschap, kunnen dan nagaan of er in het gebouw al dan niet een gierzwaluwkolonie gevestigd is. Indien er een renovatie aan het gebouw gepland is, neem je minstens een jaar voor de geplande renovatie contact op, zodat eventueel nog een inventarisatie kan

REGIONAAL LANDSCHAP
RIVIERENLAND
Langs Nete, Dijle, Zenne & Rupel

worden uitgevoerd. Als er een kolonie is, laat dan de werken uitvoeren buiten het broedseizoen, dus niet werken tussen begin mei en midden augustus.

Ook bij nieuwbouw kan je contact opnemen met één van beide Regionale Landschappen. Er bestaan immers neststenen die in de muur ingebouwd

kunnen worden. Op die manier zorg je voor duurzame nestplaatsen voor de gierzwaluw. De medewerkers van het Regionaal Landschap kunnen jou en je architect hierover meer informatie verschaffen. De projecten van beide Regionale Landschappen lopen in nauwe samenwerking met Natuurpunt Rupelstreek.

Paddenstoelenhoekje Niels Broek

Judith De Keyser, AMK Antwerpen

Ondanks de droge en warme lente was er op paddenstoelengebied nog best wat te beleven, mede dank zij de vochtige greppels en de dauw, die er toch voor zorgden dat hier en daar de grond redelijk vochtig bleef. Op een omgevallen boom, die in het water belandde stond in april een grote groep Tijgertaaiplaat (*Lentinus tigrinus*), een vrij algemene paddenstoel, maar telkens een mooie verschijning op loofhout, hier op wilg, met een trechtervormige hoed (4-10 cm), wit-crème met bruin-zwarte vezels die verantwoordelijk zijn voor de tijger-naam. De plaatjes zijn wit tot gelig en lopen af langs de steel met zelfde kleur als de hoed en grijsbruine schubjes aan de basis. De geur is aangenaam, eerder fruitig.

Jos Laevaert en Adrie Luijks vonden einde mei een vreemde paddenstoel in het pas aangekochte perceel. Niemand kon hem thuis brengen en een paddenstoel met een hoed tussen de 22 en 25 cm diameter zie je toch niet zo vaak. Het betreft een op hout levende buisjeszwam; de Zadelzwam (*Polyporus squamosus*) die inderdaad een spectaculaire hoedomvang kan bereiken tot meer dan 30 cm diameter. Jong is hij zelfs eetbaar en

kan er door zijn kleur en bruine schubjes als een versgebakken pannenkoek uitzien, maar is enkel bruikbaar in soepen. Deze op hout levende paddenstoel is eenjarig. De hoed is (half) cirkel- tot waaiervormig, crème tot okergeel met concentrische kringen van bruine schubjes. De buisjes aan de onderkant zijn wit tot okerkleurig, aflopend langs de steel. De steel zelf is centraal tot zijdelings en 3 tot 10 cm lang, crème tot okerkleurig en onderaan bruingeschubd. Het vlees is aanvankelijk vrij zacht, sappig en

Zadelzwam - foto: Adrie Luijks

Tijgertaaiplaat - foto Judith De Keyser

veerkrachtig, later wordt het hard, leerachtig, bijna houtachtig. De geur is melig. De soort is vrij algemeen op stammen en stronken van levend en dood loofhout en is te vinden van de lente tot en met de herfst, wat ook geldt voor de vorige soort. Uiteraard is er deze lente meer gevon-

den dan deze twee soorten, maar ik wil ze toch even onder de aandacht brengen, niet alleen omdat er tussen beiden een zeker verwarring zou kunnen ontstaan, gelukkig heeft de ene buisjes en de andere plaatjes, vooral bij jonge exemplaren van de Zadelzwam, maar vooral om nog eens het

goed beheer van het Niels Broek te benadrukken om dood hout niet zo maar op te ruimen. Dit geldt natuurlijk niet alleen in natuurgebieden, ook in de tuin kan dit mooie paddenstoelen opleveren.

De drassige weiden van het Niels Broek: een geliefd biotoop voor het Geel zandbekertje (*Kotlabaea deformis*)

Lieve Deceuninck -

Antwerpse Mycologische Kring

Op 2 april 2011 werden in de nabije omgeving van de kleiputten van de Kooldries te Brecht op een moerasige weide enkele kleine paddenstoeltjes gevonden. Het betrof een eerste vondst voor Vlaanderen van het Geel zandbekertje (*Kotlabaea deformis*). In dat gebied was een nieuw knuppelpad aangelegd en de constructie, afgewerkt met aangevoerde kleigrond uit de kleiputten, vertoonde over een vijftal meter lengte een oranje zweem. Het ging hier om honderden, duizenden kleine, oranje bekertjes die op naakte grond groeiden en die een grootte hadden van maximum 1 millimeter in doorsnede.

Macroscopisch vielen de kleurloze zwamdraden aan de buitenzijde van het vruchtlichaam op en de afwezigheid van gekleurde haren. De microscopische controle toonde een bekerzwam - uit de groep Pezizales, familie Humariaceae- met gladde sporen die vele fijne druppeltjes bevatten. De gladde, niet gestreepte sporen, waren bepalend voor de determinatie van het Geel zandbekertje (*Kotlabaea deformis*). Het is een soort die in Nederland als zeer zeldzaam aangeduid staat. Voor Vlaanderen betreft het een eerste vondst en in Wallonië is het al 150 jaar niet meer waargenomen. Vanzelfsprekend moet deze zeldzaamheid gerelativeerd worden omdat de vruchtlichamen bijzonder klein zijn en het aantal mycologen ook niet zo ontzettend groot is. Toen tien dagen later het Niels Broek bezocht werd, was het een aangename verrassing om ook hier kleine oranje bekertjes aan te treffen. Ook

hier in een weide die vaak onder water staat en op naakte grond tussen het gras. Het waren meerdere groepjes van een twintigtal exemplaren. De diameter van de vruchtlichamen hadden een 2-tal mm doorsnede. Ook hier bleek na microscopische determinatie dat het ging om de *Kotlabaea deformis*, het Geel zandbekertje. Toch wat uitzonderlijk om meteen na een 'eerste vondst voor Vlaanderen' dit opnieuw aan te treffen? Hetzelfde biotoop, dezelfde periode en de aanwezigheid van mycologen zullen bepalend geweest voor dit 'toeval'. Deze tweede vondst voor Vlaanderen in het Niels Broek is in ieder geval een mooie aanvulling op de paddenstoelenlijst van het gebied.

Meer info:

lieve.deceuninck@skynet.be
of www.kamk.be

Literatuur:

Nordic Macromycetes Vol. 1 Ascomycetes (2000). Nordsvamp Copenhagen Denmark, Hansen L. & Knudsen H.

Internetpagina met illustraties van Piotr Perz, Poland 6/7/2006: http://www.mycology.com/MycoKeySolidState/species/Kotlabaea_deformis.html

AMK op bezoek in het Niels Broek - foto: Erik

Geel zandbekertje foto: Lieve Deceuninck

Rupel.Aartjes

Hallo jongens en meisjes, joepie !!!

2 maanden vakantie, dat lijkt wel eindeloos lang...

Volop genieten dus, maar kijk tussendoor ook even in jullie agenda naar de eerste 2 datums onderaan en spreek even af met je mama of papa, oma of opa en schrijf vooral snel in!

Eind september "nu even niet aan denken", zitten jullie alweer enkele weken op de schoolbanken en dan hebben we weer een spannende zoektocht op het programma staan. Op zoek naar spinnen... Ben je bang van spinnen?? Dan is dit een prima moment om dat af te leren...

Woensdag 3 augustus: Kijken naar de vissen in de Schelde

Misschien was je er vorig jaar al bij en vond je dit superleuk..

Of misschien was je er niet bij... Wij nodigen jullie weer uit, om samen met je ouders of grootouders naar de vissen en andere diertjes in de Schelde te kijken. Superspannend !! Momenteel zwemmen er weer zo'n 20 vissoorten in de rivier. Francois en Walter, vrijwilligers van het INBO plaatsen regelmatig fuiken op een slikplaat van de Schelde, vlakbij Rupelmonde. Met laag tij worden die fuiken bemonsterd.

Om 13u stipt nemen we de veerboot in Schelle. Aan de Groenendijk in Wintam nemen we dan de veerboot naar Rupelmonde. Omstreeks 14u30 is het laag water in de Schelde, een ideaal moment om te kijken wat er in de fuiken zit. Op het slik langs de Schelde is het een beetje slijkerig, laarzen meebrengen in een plastic zakje of in een rugzak is een stevige aanrader.

Afspraak: 12u45 parking Tolhuis, einde Tolhuisstraat Schelle

Er kunnen maximaal 25 jongens en meisjes, mama's en papa's of opa's en oma's mee.

Breng ook je laarzen mee, best in een plastic zakje of in een rugzak.

Kijken naar de vissen in de Schelde bij Rupelmonde foto: Erik

Na het bemonsteren van de fuiken kan je eventueel metéén terug naar de veerboot gaan, dan ben je omstreeks 16u30 terug in Schelle. Of je kan in Rupelmonde nog even nagenieten op een terrasje en dan ben je omstreeks 17u30 terug in Schelle.

Deelnemen: leden Natuurpunt: gratis - niet-leden: 2 euro - kids niet-leden: 1 euro

Vooraf inschrijven bij: Erik: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Woensdag 24 augustus: Zintuigentocht voor kinderen en hun (groot)ouders in het Cleydaelhof

Vandaag ontdekken we het bos met onze zintuigen: we ruiken, voelen, zien, proeven en horen de natuur. We doen - samen met onze (groot)ouders - leuke opdrachtjes in het bos en genieten onderweg van een lekker hapje en drankje van en in het bos.

Wanneer: van 14u tot 16u30

Waar: Cleydaelhof, hoek Zinkvalstraat/Cleydaellaan, Aartselaar (recht tegenover kasteel Cleydael)

Praktisch: kinderen van 5 tot 9 jaar met hun (groot)ouder(s). Er kunnen maximaal 15 kinderen deelnemen.

Prijs: 2 euro p/p voor leden Natuurpunt - 4 euro p/p voor niet leden.

Vooraf inschrijven door storting op rekening 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar met vermelding van: "zintuigen", naam en aantal deelnemers.

Info: Saskia Mercelis: saskiamercelis@hotmail.com of 0488/20 13 86

Woensdag 28 september: Jongens en meisjes gaan op zoek naar spinnen in de Paardenstal

Stilaan komt de herfst in zicht, de dagen worden korter en kouder, en dan wordt het spinnentijd. Het Natuur.huis de Paardenstal is een paradijs voor spinnen, met vele verborgen hoekjes en kantjes. We trachten er enkele te vangen en stoppen ze in een speciaal loupepotje, zodat we ze rustig en veilig kunnen bekijken. Daarna maken we nog een korte wandeling in Walenhoek op zoek naar nog meer spinnen.

Afspraak: 13u45 Natuur.huis de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Deelnemen: leden Natuurpunt: gratis - niet-leden: 2 euro - kids niet-leden: 1 euro

Meld vooraf je deelname aan Ilse: tel.03/887.51.69 of roovers_wachters@hotmail.com

Herfstspin foto: Fons Van den heuvel

Waterbeestjes in het Niels Broek

Erik De Keersmaecker

In het Niels Broek is Natuurpunt momenteel eigenaar van ongeveer 11 ha natuurgebied. De aangekochte percelen bevatten een grote verscheidenheid aan waterrijke biotopen: grachten, greppels, sloten, poelen, wielen en vlasrootputten. De meest typische wateroppervlakken in het Niels Broek zijn enkele wielen die ontstaan zijn na historische dijkdoorbraken en enkele deels verlande vlasrootputten.

Bruine en Groene kikker, maar ook Gewone pad worden algemeen aangetroffen langs de wielen, de poelen en in en langs de grachten langs de verschillende percelen.

Tot voor 2010 werd naar andere amfibieën niet systematisch gezocht. Daar kwam dus verandering in tijdens de lente van 2010. In overleg met Hyla, de Werkgroep Amfibieën en Reptielen van Natuurpunt werd gestart met de eerste inventarisaties. Door Regionaal Landschap Rivierenland werden 2 amfibieënfuiken ter beschikking gesteld. Deze fuiken bestaan uit 2 delen, een inloop- en een vangstgedeelte. Een deel van de fuik steekt altijd boven water uit zodat gevangen amfibieën permanent kunnen voorzien in hun zuurstofvoorziening. Aangezien de aankoop van dit type fuik een dure aangelegenheid is, werd het gedeelte van de fuik dat boven water uitsteekt, telkens bedekt met waterplanten of bladeren zodat het verborgen bleef voor toevallige voorbijgangers.

Indicatorsoorten

Amfibieën zijn belangrijke indicatorsoorten. Hun aanwezigheid houdt niet alleen rechtstreeks verband met de waterkwaliteit, maar kan ook iets vertellen over de toestand van de waterpartijen én de omliggende landbioto-

pen. Amfibieën zijn tevens een groep met een beperkt aantal soorten, waarvan de meeste eenvoudig op naam te brengen zijn. Daarom vormen ze een geschikte groep om op te volgen in een natuurgebied.

Amfibieën in Vlaanderen, en de ganse wereld feitelijk, doen het erg slecht. Ten gevolge van luchtvervuiling, verstoring en daarmee samenhangende klimaatsopwarming gaan amfibieën wereldwijd zien derogen achteruit. Wetenschappelijke onderzoeken bevestigen dit.

Via een gestandaardiseerde methode wilden we dan ook een beter inzicht krijgen omtrent het voorkomen van amfibieën in het Niels Broek. Aansluitend aan dit onderzoek werden eveneens vissen, waterwantsen, waterkevers en waterslakken bemonsterd.

Fuik in poel Niels Broek foto: Erik

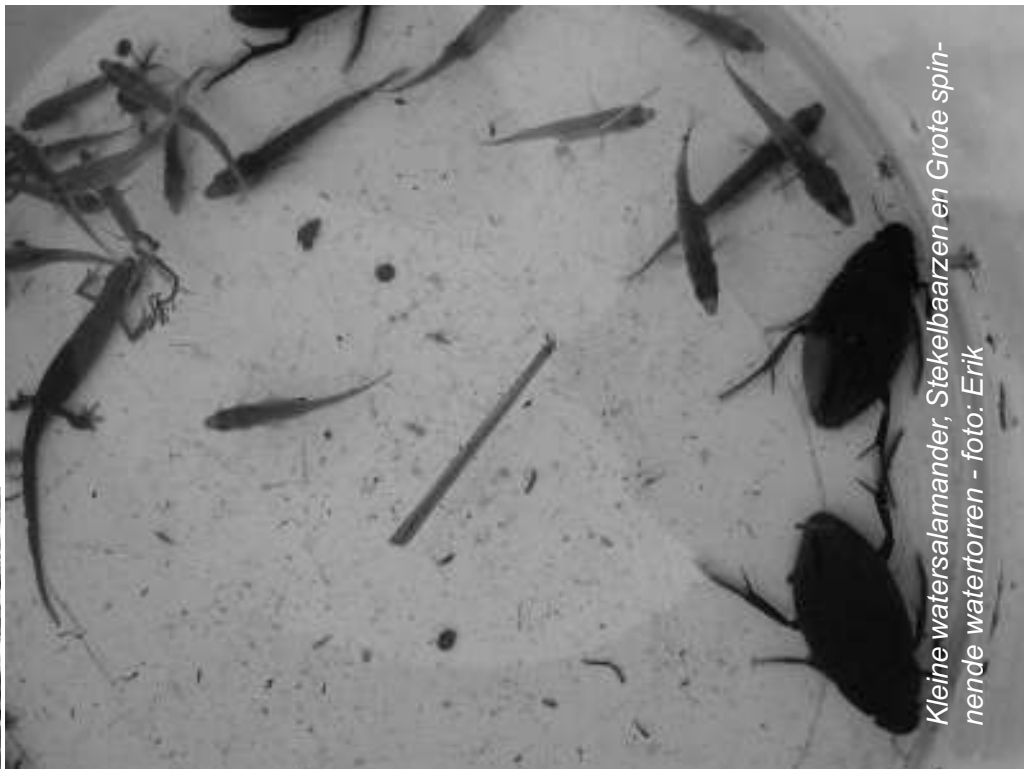

Amfibieënfuik foto: Erik

Hoge verwachtingen...

We kunnen het niet ontkennen, de verwachtingen waren wel degelijk hooggespannen voor deze inventarisatie. Naast Kleine watersalamander stonden op ons verlanglijstje: Alpenwatersalamander en waarom niet: Kamsalamander. Dit prachtige diertje siert momenteel de voorkant van de flyer die mensen wil overtuigen, om lid te worden van Natuurpunt.

De inventarisatieperiode liep van 22 april tot en met 7 juni 2010. In die periode werden de fuiken dagelijks bemonsterd, meestal tijdens de voormiddag. De soorten werden op naam gebracht, gefotografeerd en vrijgelaten. Naarmate de inventarisatieperiode vorderde, werd de hoop steeds kleiner om meerdere salamandersoorten in het

Kleine watersalamander, Stekelbaarzen en Grote spinnende watertorren - foto: Erik

Niels Broek aan te treffen. Enkel Kleine watersalamander vonden we regelmatig in de fuiken. Medewerkers aan het project waren Jos Laevaert en Frank de Groot.

Grote spinnende watertor

Bijna dagelijks vingen we bijzonder grote watertorren. Torren dubbel zo groot dan de meer gekende Gewone geelgerande watertor. Even zoeken op het Internet bracht ons bij de Grote

spinnende watertor. Echt een reus onder de insecten, op één na het grootste insect in onze inheemse fauna, enkel het Vliegend hert is nog een maatje groter.

Dat dit waterinsect toch vrij algemeen voorkomt in het Niels Broek, in totaal werden 33 exemplaren gevangen, daar zijn we dan wel bijzonder blij mee. In tegenstelling tot de Gewone geelgerande watertor is de Grote spinnende watertor een onhandige zwemmer, die

eerder peddelt met afwisselende bewegingen van de achterpoten, of gewoon tussen de waterplanten kruipt. Met hun antennes halen ze een luchtvoorraad boven water, die voor een groot deel onder de buik bewaard wordt. Daar kleven dan honderden kleine luchtbelletjes aan.

Deze kever voedt zich vooral met plantendelen, maar af en toe ook met slakken en aas.

Hun merkwaardige naam danken ze aan de voortplanting, het wijfje spint net onder het wateroppervlak een soort cocon, waarin de eitjes gelegd worden. In de cocon bevindt zich zijdelings een soort schoorsteen, die voor de luchtverversing van de eitjes zorgt.

De larven, die ongeveer 7 cm lang kunnen worden voeden zich ook met slakken. Bij kleinere slakken wordt de schaal gebroken met de krachtige kaken. Bij grotere slakken schuift de larve haar kop in het slakkenhuis en ze zuigt de slak gewoon naar binnen.

Onder het lichaam heeft de Grote spinnende watertor een 2 cm lange stekel, die uitgekapt wordt al er gevaar dreigt. Snoeken en andere roofvissen worden zo op afstand gehouden.

Andere beestjes die in de fuiken terechtkwamen:

Amfibieën:

Bruine kikker: 1, Groene kikker: 12, Kleine watersalamander: 60

Vissen:

Blauwbandgrondel: 1, Giebel: 3, Snoek: 1, 10-doornige stekelbaars: 159

Waterwantsen:

Waterschorpioen: 13, Rugzwemmer: 1

Waterkevers:

Bruine duiker: 20, Gewone geelgerande watertor: 30, Grote spinnende watertor: 33

Slakken:

Posthoornslak: 2

Grote spinnende watertor foto: Erik

Het Niels Broek (deel VI)

Vic Van Dyck - Geschiedkundige Kring Het Wiel - Lid cultuurraad Niel

Klimaat en menselijke ingrepen

Honderden jaren terug was de natuur in Niel en in de Rupelstreek alles overheersend aanwezig en bepaalde sterk de levensomstandigheden van de mensen: teveel aan regen en felle droogten brachten misoogsten, allerlei oncontroleerbare ziekten tasten dieren en veldgewassen aan en stormen veroorzaakten overstromingen. De dagdagelijkse benodigdheden werden uit de natuur gehaald: constructiehout, takken voor verwarming, stokken voor gereedschap, strooisel voor de stallingen, kruiden (ook geneeskrachtige), vis en andere dieren, enzovoort.

Bovendien, door toedoen van de mens én meteorologische omstandigheden vertoonde diezelfde natuurlijke omgeving voortdurend schommelingen. Dat betekent dat het uitzicht en voorkomen van de fauna en flora zich voortdurend wijzigde en bovendien in stijgende lijn onderhevig was aan de groeiende populatie van mensen die moeten gevoed worden. Sedert het einde van de laatste ijstijd hebben de bossen en grasvlakten zich "gesetteld" na het wegtrekken van de permafrost en ijskap (8000 B.C.). Het klimaat was blijkbaar het warmste in de periode tussen 6000 en 5000 B.C. en is dan wat afgekoeld om nu de laatste decennia terug op te warmen.

Toch kwamen er ook tussendoor nog wel enkele bijkomende schommelingen voor in het klimaat. Met telkens een aantoonbare impact op de mensen. Dat bijvoorbeeld de Noormannen naar hier afzakten om te plunderen had deels te maken met de verslechterde klimatologische omstandigheden in hun thuislanden zoals Denemarken en Noorwegen.

In de dertiende eeuw kenden we een warmere periode die in onze gewesten zelfs wijnbouw toeliet. En hier bedoelen we niet alleen op de uitgesproken en zonnige hellingen van het

Hageland maar evenzeer in Niel (de zuid-westelijke helling van het park van Kasteel Nielderbroeck langs het Langwiel) en Hemiksem (de westelijke helling langs de Schelde) met voor allebei de veelzeggende vermeldingen als Den Wyngaert. Bij een attestatie in 1703 spreekt men van "een bosch te Niel, genaemd Den Wyngaert, groot een bunder dryhondert roeden, waerop staende een halff bossche schae-rhout ende eycken plantsoenen ...". Hiermee kennen we de toenmalige toestand waarbij er geen wijnstokken meer staan maar wel een eikenbos en een stuk met jonge aanplantingen. In het testament van de weduwe van de kasteelheer Wirix is er in 1808 sprake van "La Vigne, Den Wyngaert, ...". Tot de late middeleeuwen werd er in het Brabantse wijn verbouwd. Naast het veranderende klimaat speelde ook de wijnkwaliteit en de wijnimport vanuit de Rijnstreek en Frankrijk een rol om de lokale druiventeelt af te bouwen. Bovendien kwam er een bijkomende concurrentie omdat ook de smaak van het lokaal gebrouwen bier sterk was verbeterd door de hopenbereiding aan het einde van de 15de eeuw.

Maar het kan ook omkeren. We kennen allemaal de Hollandse Meesters die in de 17de eeuw schilderijen maakten met veel sneeuw en ijspret op dichtgevroren waterpartijen. De opvolger van die warme periode was een zogenaamde "mini-ijstijd" die duurde van de 14de tot de 19de eeuw. Dat betekende niet noodzakelijk voor iedereen kommer en kwel. Tussen 1550 en 1750 werden geschilderde winterlandschappen een genre op zich, waarbij Pieter Breughel de

Oude de toon zette met "Landschap met vogelknip". Wintertaferelen waren toen "in" bij de liefhebbers die het zich konden veroorloven..

Naast het klimaat gaan ook de menselijke activiteiten voortdurend het uitzicht van het cultuurlandschap beïnvloeden. In de vroeg-Keltische periode brandden de mensen gewoon een stuk oerbos af om op de vrijgekomen gronden aan landbouw te doen totdat de grond was uitgeput. Dan trokken ze verder. Ze hielden ook vee in bossen en grasvelden totdat de overbegrazing toesloeg en de bossen degenereerden. De armere gronden konden niet voldoende recupereren en armtierige (?) heidevlakten werden gevormd.

Rond het jaar 1000 bestond de veestapel naast koeien ook uit allesvretende geiten voor melk en vlees en woelden varkens de bodem om in de bossen om eikels en andere noten te zoeken. Schapenteelt werden later pas rendabel dankzij het opkomen van de wolindustrie. Zo verkozen de Lierenaars ooit om de wolstapel naar hun stad te brengen en géén universiteit binnen de stadsmuren op te starten: hun bijnaam werd dan ook toepasselijk de "Schapenkoppen".

Alleen de adel, kooplui en rijke boeren konden zich paarden veroorloven en de arme boeren ploegden hun land met een koe als trekdier.

Overbegrazing door vee degenereerde weiland naar heide. Daarvan bestaan voldoende voorbeelden. Denken we maar aan Heidestraat en Schellerheye te Schelle, Groote Heydestraat en Kleyne Heydestraat, Margrieten-

Landschap onderhevig aan permafrost foto: Bart De Keersmaecker

heyde, Nielderheyde, De Voorste en Achterste Quaede Heyde, Heystraete, Hooghe Heyde, Kleyne Heyde en 's Heerenheyde in Niel, Pertsheyde, Carels Hey, Heyschoom, Hoghe Hey, de Vergaerde Heypleck en Hoghe Heybosch te Boom, de Heystraat in Wilrijk,

De heiden leverden strooisel voor de stallen, plaggen om te stoken en wat sprokkelhout. Op deze heiden werden ook bijenkorven uitgezet omwille van de honing, toen de enige zoetstof.

In de slechtste gevallen bleven er alleen kale landduinen over waar de wind vrij spel had in het zand. In onze omgeving herkennen we de "stuivende bergen": Stuivenberg in Schelle, Stuyvenberg in Kontich en Hoboken, Stuyvenbergh en Stuyvenberghwegel (allebei buurt Schoonselhof) te Wilrijk, Stuivenberggasthuis te Antwerpen, Stuivenbergbaan te Willebroek, ...

Een ander bijbehorend toponiem is het

"zand" die duidelijk verwijst naar de onvruchtbare bodem. De Nielse Hoeve Het Zand (de gerestaureerde hoeve naast het Kasteel Nielderbroeck) en het Zandveld reflecteren overduidelijk de toenmalige bodemgesteldheid. Op de Nielse Heideplaats (de Heyde) en het Elisabethplein (De Klyne Heyde), die gemeenschappelijk waren, mochten de inwoners eertijds naar eigen behoefte vrij zand gaan steken. Bijvoorbeeld om stallen te strooien of om te metselen.

Met dit toponymisch overzicht over de bodemgesteldheid sluiten we deze bijdrage af.

Volgende keer bekijken we de bossen.

*Landschap met vogelknip
Schilderij: Pieter Breughel de Oude*

Spreekbeurt over vleermuizen

Ik ben Matthias en ik zit in het vijfde leerjaar van de Vrije Basisschool De Wingerd in Reet. Mijn verhaal begon eigenlijk vorig jaar. Toen vroeg Juf Kim van het vierde leerjaar ons over welk dier we graag wat meer zouden willen weten. Ik koos voor de vleermuis; een klein nachtdier dat ik 's avonds af en toe zie fladderen in de tuin. Ik heb ook al de eer gehad ééntje van dichtbij te bewonderen in een oude kerk in Frankrijk. Op dat moment wist ik dus nog niet dat ik daarover mijn eerste spreekbeurt zou moeten houden. Zodra ik dan dit jaar de opdracht kreeg van Juf Ingrid, zijn mama en ik er onmiddellijk aan begonnen. We zochten van alles op in mama's boeken en dan was er nog de massa info op het Internet.

Mama is lid van Natuurpunt, dus ze wist van de Nacht van de Vleermuis en de vele info-avonden. Zo kwamen we op het idee iemand van Natuurpunt te contacteren.

Erik en Irma De Keersmaecker hebben mij fantastisch geholpen en daarvoor wil ik hen ook hartelijk bedanken. Mede dankzij hen werd mijn vleermuisavontuur een verhaal met een goed einde. Ik was heel zenuwachtig, maar al het opzoekwerk was heel leuk! En dat komt vooral omdat de vleermuis een prachtig, uniek dier is. Zo kwam ik te weten dat ze de enige zoogdieren zijn die kunnen vliegen.

Dat ze zomer- en winterverblijven hebben en zelfs 'kraamklinieken', waar de vrouwtjes allemaal samen de jongen grootbrengen. De manier waarop ze jagen en vliegen met hun sonar kan zonder overdrijven spijstechnologie genoemd worden. In één nacht jagen kunnen ze hun gewicht aan insecten verorberen; ze zijn de goedkoopste en efficiëntste insectenverdelger! Ik begon het diertje echt te waarderen en dan las ik dat zijn grootste vijand de mens is. We dichten kieren en gaatjes, meestal zonder te weten dat er buiten iemand rondvliegt die net dat gaatje of kiertje zo leuk vindt. Anderen zijn bang van vleermuizen en daarom vonden mama en ik dat er daarover zeker iets moest verteld worden. Die angst is helemaal onterecht. Ze vliegen niet in je haar en onze Europese soorten zijn ook geen bloeddrinkers. Integendeel, ze eten de lastige muggen op die ons bloed maar al te graag drinken! Maar het was niet allemaal negatief. Bij de Maya's was het de God van de Grotten en de Duisternis. In het verleden kregen ze wel de eer die ze volgens mij zeker verdienen. Ik had het dus niet alleen over het dier, maar ook over de legenden en de bescherming ervan. Tot slot deelde ik de folders van Natuurpunt uit aan mijn klasgenoten om op mijn manier de vleer-

Matthias tijdens de voorbereiding van zijn spreekbeurt

muis toch een beetje te helpen. Het hele gebeuren was leuk, leerrijk en interessant waarvoor dank aan onze eregast: de dwergvleermuis.

Paddenstoelencursus voor beginners

Voor de mensen is de paddenstoel eeuwenlang een mysterieus verschijnsel geweest. Het wonderlijke uiterlijk, het snel opkomen uit de grond om vervolgens weer na korte tijd te verdwijnen, soms smakelijk en soms hallucinatieopwekkend, soms genezend maar in andere gevallen weer dodelijk, maakten dat de mensen een soort heilige vrees koesterden voor dat typische verschijnsel.

Met deze vierdelige cursus willen we u inwijden in de boeiende wereld van de paddenstoelen. Er zal aandacht gegeven worden aan de families, de algemene soorten en aan de levenswijze van deze organismen.

Praktisch:

We voorzien **twee theorielessen op dinsdagen 6 en 13 september** van 19.30 tot 22.30 u in het Parochiaal Centrum, B. Van Ertbornstraat 7 in Aartselaar.

De twee praktijkuitstappen gaan door op **zaterdag 17 september** van 14 u tot 17 u in de Hobokense Polder en op **zaterdag 1 oktober** van 14 u tot 17 u in het Aartselaarse Cleydaelhof.

Lesgevers zijn Hans Vermeulen en Wim Veraghtert van Natuurpunt Educatie.

Inschrijven verplicht bij Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be

Deelnamengeld bedraagt 28 euro voor Natuurpuntleden en 36 euro voor niet-leden. In deze prijs is een lijvige syllabus inbegrepen. Het juiste bedrag dient gestort te worden op rek. 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar met vermelding "Cursus paddenstoelen"

Varenmycena foto Luk Smets

Orchideeëncursus: Daguitstap naar Nismes

Sfeerbeeld door Ward Van Kerckhoven

O orchideeën, orchideeën ,

Marnix kent ze door en door.

Hij charmeert ons

met hun lange spoor.

Een natuurverslag poëtisch pennen, is niet de logica zelve, doch het gaat over orchideeën met bloemetjes als getuigen, dus dat moet lukken.

Tien apostelen, één mol of één Judas en onze Heer Marnix namen de uitdaging aan. Vorig jaar hadden ze in dat vredige Viroinval plekje een tiental verschillende orchissen gespot. Dit was voor ons als gemotiveerde cursisten een haalbare kaart.

's Morgens in de Fondry des chiens hadden we vrij snel succes, maar 's

namiddags op de hellingen van Tiennesses de Breumont stuurden de orchis hun 'chat'. Was het de lange droogte of bleven ze ondergronds, het bleef een raadsel. Marnix had het nog zo gezegd: er bestaat een orchidee die zelfs onder de grond kan bloeien.

De Fondry, dat had iets te maken met ijzer en dat merkten we ook toen we daar rondwaalden tussen geologische groeven; maar wat die hond hier kwam doen, weerom een raadsel.

Inj ieder geval, wij - met flora, loep en blocnote in de hand - op zoek in volle ochtendgloren naar de orchissen. Zelfs een televisieploeg was ter plaatse om ons enthousiasme vast te leggen.

En ja, na het waarnemen van enkele uitgebluste, verwelkte exemplaren stonden we daar bij een eerste moment suprême: een wondermooie witte bergnachtorchis - misschien reeds bezocht door een nachtvlinder - in volle bloei; een duidelijk lang spoor - waar de honing bewaard wordt - en

helmhokjes uitlopend in de puntige vorm van een berg, dus zeker niet de welriekende nachtorchis want daar zijn de helmhokjes evenwijdig.

We waren al blij, we waren op het goede spoor en we werden nog blijer toen we dalenderwijs op 'n plekje grote muggenorchis botsten: weer 'n duchtige observatie en analyse; 'n zeer lang spoor, purpere bloem, lange, smalle, parallelnervige bladen. En Luk maar tikken op zijn machientje naar waarnemingen.be. Joepie, de tweede soort was binnen.

De honger naar zo'n mooie bloemekes was nu niet te stillen, maar onze buik liet zich horen. Was dat de oorzaak? Er was geen spoor van orchideeën meer te bespeuren.

Niet getreurd, het gezelschap was fijn, de lucht helderblauw, de zonnestralen tot 21°C, onze dag kon niet meer stuk.

Er was op deze kalkrijke hellingen nog veel meer te ontdekken: lilakleurige

beemd kroon, de volledige openstaande gele morgenster, kleine pimpinel, wilde thym, het kalkminnend zonneroosje, engbloem met zijn fijne witte bloempjes, stinkend nieskruid, een tapijt margrietten, bloemen zeer rijk aan woorden en eigenlijk te veel om op te noemen. Ons netvlies had een drukke dag en toen ik even mijn potlood wat rust gunde, was Marnix daar weer met 'n volgend speciale: de bremraap, een bijzonder exemplaar heel dikwijls paratiserend op walstro, alhoewel het walstro deze keer spoorloos was. En tussen al dat florageweld fladderden de kleine vos, het blauwtje en de argusvlinder en lieten de tuinfluiter en de fitis zich horen.

Het derde moment suprême was in aantocht: le cetolne doré of de gouden tor. Zij lieten zich bewonderen in alle kleuren van de regenboog: van

Grote muggenorchis - foto Luk Smets

blinkend goud tot glinsterend groen afhankelijk of ze in de zon of schaduw vlogen. Zij trokken zich niks van ons aan; wij aanschouwden in alle stilte hun liefdesspel.

Daarna, bij onze picknick, een ander fris, mooi moment : mogen nippen en genieten van een Super de Fagne. Dat mocht in deze streek niet ontbreken. Na zo'n zalig bierke terug met volle moed loepsgewijs op zoek naar de orchidee. Ja, ja zoals reeds gezegd, ... spoorloos. Alle moed toch bij elkaar geraapt, we bewonderden nog het slangekruid, ééntje van de ruwbladigenfamilie, die je ook op Schier nog gaat treffen en de mooie kleuren van de paarsrode bloedooievaarsbek, het neefje van

Ward in bewondering voor de sierlijke orchis - foto Luk Smets

de geranium.

Marnix gaf ons nog 'n kleine intro over het verschil tussen hondsroos en eglantier. De tijd was rijp dat Hilde haar juist aangeleerde kennis kon etaleren. Ze nam haar loep, bekeek de harige kliertjes - boebeltjes - op de onderkant van een eglantierenblad, verfrommelde het blad en de geur van appel verspreidde zich. Toen was Hedwig daar weer met haar wijsheid: 'vorig jaar' en wij droomden dan al van 'volgend jaar'.

'n Klein toetje kon er nog bij: naar het kruis op de top van Roche à l'homme, dit om het mooie Viroinlandschap eeuwig in ons op te nemen. En toen ik hijgend de bosrijke heuvel beklom, zag ik de liefvallige, violetblauwe ereprijsjes langs de kant en dacht: dat heeft onze Marnix wel verdiend.

De Knoteik

door Bart Biesemans - bartbiesemans@hotmail.com

In het tijdschrift van de Heemkundige Kring Aartselaar verscheen onderstaand artikel over de knoteik. De auteur eindigt met de wens dat de knoteik zou opgenomen worden in het aanbod van Behaag..Natuurlijk. We zijn blij dat we deze boom inderdaad dit jaar als "boom van het jaar" kunnen promoten in onze actie. Veel leesplezier en misschien plant u ook wel een knoteik in uw tuin.

Het vervallen prieeltje in het Solhof - foto's Bart Biesemans

Wanneer we het vervallen prieeltje in het Solhof bekijken, dan zien we nog twee houten boomstructuren die, ondanks de vervallen toestand van de rest van de constructie, nog in vrij goede staat zijn.

Wat opzoekwerk leert ons dat het hier over knoteik gaat. Knot-eik is het relatief onbekende broertje van de knotwilg. Nog minder bekend is het feit dat knot-eik werd gebruikt als bouw-materiaal.

Ook bij de bouw van de ijskelder in het Solhof kunnen we vandaag nog zien hoe gebruik werd gemaakt van knot-eik.

Knoteiken zijn zo-

Ijskelder in het Solhof - foto Luk Smets

mereiken en een eigenschap die deze eiken delen met andere hakhout soorten zoals de hazelaar, haagbeuk, wilg en zwarte els is dat ze na een kapbeurt spontaan en gemakkelijk nieuwe takken vormen.

Omdat na elke snoeibeurt de groei van het hardste hout in de jaarling ontbreekt, is het hout van normaal opgaande bomen sterker en meer geschikt voor huizenbouw. Het gebruik van de knoteik als bouw materiaal heeft vooral te maken met het decoratieve element.

Nog een voorbeeld van knoteik vinden we net over de gemeentegrens. De charmante hoveniers- en conciërgewoningen aan de ingangen van het kasteel Groeninghe hebben nog enkele goed bewaarde knoteik elementen.

We gingen nog op zoek naar een nog "levende" knoteik in Aartselaar en vonden een zeldzaam exemplaar in een privé tuin aan de Halfstraat.

Fotoarchief HKA: Groenenhoek 134, verbouwde hoeve waarbij gebruik werd gemaakt van knoteik. Ook gekend als de woning van oud-burgemeester De Groof. Ondertussen werd dit huis opnieuw grondig verbouwd.

Knoteik in de Halfstraat - foto Leo Callens

Misschien een idee om deze boom mee op te nemen in de volgende "Behaag Natuurlijk" actie?

Het Reukenspad

Luk Smets

In Rupel.blad van januari meldden we dat er twee bouwaanvragen liepen, namelijk één voor aanleg van een beek en amfibieënpoolen en één voor de aanleg van een voet/fietspad. Op het eerste is het nog even wachten, maar intussen heeft de gemeente Aartselaar het fietspad aangelegd. Daarmee is de oude kerkweg "Reukenspad" eindelijk terug open.

Als fundament werd een laag COPRO-gekeurd mengpuin met een dikte van +/- 15 cm aangelegd en aangedamd. Hierboven werd dan een laag zuiver porfierzand van +/- 5 cm dikte aangelegd en aangedamd. Dit wordt bij vocht en opdroging hard, een beetje vergelijkbaar met dolomiet. Op die plaatsen waar tractoren de weg kunnen beschadigen (weidekoppen + inritten t.h.v. Halfstraat en Langlaar-

steenweg) werden prefab-betonplaten geplaatst. Ten slotte werden op die plaatsen waar conflictverkeer met tractoren mogelijk is, kastanjepalen geplaatst, ter bescherming van de weggebruikers.

Op deze wijze kan de Reukens te voet of per fiets op aangename manier doorkruist worden en is er voor zwakke weggebruikers een veilige verbinding tussen het centrum en wijk Lindendbos.

Toch is het juist de veiligheid die ons zorgen baart. Het Reukenspad dwarsst immers de Langlaarsteenweg in een S-bocht, waar de zichtbaarheid zeer slecht is. De gemeente verwijst naar

Het Reukenspad - foto Luk Smets

het zebrapad dat op een afstand van 50 m ligt, juist voor een verkeersdrempel. Terecht kan echter gevreesd worden dat weinig fietsers en wandelaars dat omweggetje zullen maken. Hopelijk neemt de gemeente de nodige maatregelen om de kruising in de bocht veiliger te maken of om de Reukenspadgebruikers met een af-rastering te dwingen het zebrapad te gebruiken.

Natuurkalender Rupelstreek

Natuur.huis De Paardenstal

In juli, augustus en september is de Paardenstal iedere zondag open, telkens van 14u tot 18u. Vanuit de Paardenstal kan je op ontdekking gaan naar Walenhoek. En je kan er ook een tentoonstelling bekijken over de geschiedenis van de kleiontginning.

De Paardenstal ligt aan de Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Info: Frank Van der Velde 03/888.39.44 of frank_v_d_velde@hotmail.com

Vrijdag 15 juli: Zwaluwenfietstocht in Boom

De eerder geplande fietstocht van 10 juni viel letterlijk in het water. Vandaag doen we dus een nieuwe poging voor een zomerse fietstocht langs de broedplaatsen van huis-, gier- en boerenzwaluwen in Boom. Ook net op tijd vooraleer de gierzwaluwen weer vertrekken naar de luchten boven Spaanse en Marokkaanse dorpen en steden. We fietsen ook langs de plaatsen waar door Natuurpunt in samenwerking met Regionaal landschap Rivierenland en de Boomse Brandweer kunstnesten werden geplaatst. Voor gierzwaluwen aan de gebouwen van de OLVI Middenschool aan de Brandstraat, het Koninklijk Atheneum aan de Jan Davidstraat en School Boom Park aan de Van Lerijslaan. En aan de gebouwen van de PTS Boom, waar door Natuurpunt kunstnesten voor huiszwaluwen werden geplaatst.

Afspraak: 18u30 Grote Markt Boom (voor de kerk).

Meebrengen: fiets, sportieve kledij en een verrekijker.

Meld vooraf je deelname: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

*Nieuwe nestkasten voor gierzwaluwen
OLVI Middenschool Boom foto: Erik*

Woensdag 27 juli: Verenwandeling Nattenhaasdonk Hingene

Vandaag wandelen we terug in de tijd, in het historisch landschap van de Nattenhaasdonk. De Boerenkrijg van weleer is daar nog erg dichtbij. Op de Havesdonkhoeve kijken we terug naar het harde labeur op de boerderijen van weleer. Vervolgens wandelen we door het park van Ursel richting d'Oude Poort in Hingene. Daar eten we een streekgerecht alvorens terug te wandelen naar het veer over de Rupel.

Afspraak: 13u15 parking Tolhuis (Rupeldijk), einde Tolhuisstraat Schelle

Meebrengen: stevige wandelschoenen

Kostprijs: leden Natuurpunt: 1 euro - niet-leden: 2 euro

Meld vooraf je deelname: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Woensdag 3 augustus: Jongens en meisjes kijken naar de vissen in de Schelde

Jongens en meisjes gaan vandaag op stap om, samen met hun ouders of grootouders, te kijken naar de vissen in de Schelde. Op een grote slikplaat voor Rupelmonde worden regelmatig grote fuiken geplaatst, die leeggemaakt worden met laagwater.

Om 13u stipt nemen we de veerboot in Schelle. Op het slik langs de Schelde is het een beetje slijkerig, laarzen meebrengen in een plastic zakje of in een rugzak is een stevige aanrader.

Afspraak: 12u45 parking Tolhuis, einde Tolhuisstraat Schelle

Er kunnen maximaal 25 jongens en meisjes, mama's en papa's of opa's en oma's mee.

Breng ook je laarzen mee, best in

een plastic zakje of in een rugzak.

Na het bemonsteren van de fuiken kan je eventueel metéén terug naar de veerboten gaan, dan ben je omstreeks 16u30 terug in Schelle. Of je kan in Rupelmonde nog even nagenieten op een terrasje en dan ben je omstreeks 17u30 terug in Schelle.

Deelnemen: leden Natuurpunt: gratis - niet-leden: 2 euro - kids niet-leden: 1 euro

Vooraf inschrijven bij Erik: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Zondag 21 augustus: Hoogzomer in de kleiputten van Terhagen

De oude kleiputten tussen Boom, Reet, Rumst en Terhagen hebben zich de voorbije decennia ontwikkeld tot één van de mooiste natuurgebieden in onze regio. Vandaag leidt Joeri, kersvers natuurgids je rond in een gebied dat ooit rood kleurde van de baksteen, maar nu groener is dan ooit tevoren. Tijdens deze zomerwandeling ontdekken we wat er leeft en bloeit in de verschillende biotopen.

Afspraak: 14u parking Kardinaal Cardijnstraat Terhagen (tegenover Korte Veerstraat)

Meebrengen: stevige wandelschoenen

Kostprijs: leden Natuurpunt: gratis - niet-leden: 1 euro

Meld vooraf je deelname aan Joeri: 0493/208.266 of claes_joeri@hotmail.com

Zaterdag 27 augustus: Natuurbeheer in Walenhoek

De voorbije week werden de hooilandjes in Walenhoek gemaaid, vandaag wordt dat maaisel opgeruimd en op hooimijten gezet. Wie zin heeft om een hele of een halve dag in de natuur te werken is natuurlijk erg welkom.

Afspraak: 9u bezoekerscentrum de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Meebrengen: Laarzen en werkhandschoenen zijn een aanrader

Einde: omstreeks 16u

Meer info:

- Carine Wils: 03/888.30.74 of carine.wils@scarlet.be

- Frank Van der Velde: 03/888.39.44 of frank_v_d_velde@hotmail.com

Zaterdag 3 september: Bustocht Zeeuws-Vlaanderen

Tijdens deze bustocht bezoeken we de beste vogelkijkgebieden in Zeeuws-Vlaanderen. Bij onze eerste stop aan de Gasdam hebben we een bijzonder mooi zicht op het Verdronken land van Saeftinghe en het Sieperdaschor. Daarna gaat de tocht via Paal verder richting de Margarethapolder bij Griete. Na de middag plannen we stops en wandelingen bij het Paulinaschor, Nummer Eén, de Blikken bij Groede en de Sophiapolder bij Oostburg.

Deze bustocht maakt deel uit van de cursus: Vogels kijken het ganse jaar door. Op de bus zijn er nog een 20-tal plaatsen vrij voor andere natuurliefhebbers. Wacht dus zeker niet te lang om in te schrijven.

Afspraak: 8u parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat Boom

Inschrijven: stort voor 27 augustus 17 euro (volw.) of 10 euro (-16 jarigen) op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek, met vermelding: Bustocht Zeeuws-Vlaanderen, het aantal personen, je telefoonnummer en eventueel emailadres

Meebrengen: Picknick, verrekijker en stevige stapschoenen.

Terug in Boom: omstreeks 20u

Info: Erik De Keersmaecker
tel: 03/887.13.72 of
erik.dk@skynet.be

Vogelkijkhut Gasdam - foto: Erik

Donderdag 22 september: Info-avond - Behaag natuurlijk en autochtoon... voor meer biodiversiteit in de "ecologische" siertuin

Natuurpunt en Regionaal Landschap Rivierenland nodigen je uit voor een info-avond, waar je te weten komt wat de plantkeuze in jouw "ecologische" siertuin kan betekenen voor biodiversiteit en erfgoed.

Natuurpunt stelt Behaag...natuurlijk voor, waarbij opnieuw tegen erg lage prijzen streekeigen en autochtone haagplanten te koop worden aangeboden. Voor het 18de jaar op rij organiseert Natuurpunt in samenwerking met 24 gemeenten uit de Antwerpse regio de campagne: Behaag...natuurlijk. Met deze actie wil Natuurpunt de aanplant van streekeigen en autochtone hagen, houtkanten en knotbomen stimuleren. Tot vrijdag 28 oktober kan je een bestelling doorgeven op de milieudienst van je gemeente. De bedeling van de plantpakketten is voorzien op vrijdag 25 november (Schelle) of op zaterdag 26 november (Aartselaar, andere Rupelgemeenten).

Tim Ghysels van Regionaal Landschap Rivierenland vertelt hoe Regionaal Landschap Rivierenland de aanplant van autochtone bomen en struiken promoot en mogelijk maakt, door het oogsten en laten opkweken van autochtone zaden, door sensibilisatie en integratie van het label 'Plant van Hier'

Afspraak: 19u30 De Schorre, Congrescentrum de Pitte, Schommelei/Kapelstraat Boom

Einde: omstreeks 22 u

Meer info: www.natuurpunt.be/behaag

Woensdag 28 september: Jongens en meisjes gaan op zoek naar spinnen in de Paardenstal

Natuur.huis de Paardenstal is een paradijs voor spinnen, met vele verborgen hoekjes en kantjes. We trachten er enkele te vangen en stoppen ze in een speciaal loupepotje, zodat we ze rustig en veilig kunnen bekijken. Daarna maken we nog een korte wandeling in Walenhoek op zoek naar nog meer spinnen.

Afspraak: 13u45 Natuur.huis de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Deelnemen: leden Natuurpunt: gratis - niet-leden: 2 euro - kids niet-leden: 1 euro

Meld vooraf je deelname aan Ilse: tel.03/887.51.69 of roovers_wachters@hotmail.com

Eerste Vogelkijkmarathon levert 80 soorten op !

Zaterdag 14 mei ll. stond er voor de 38 deelnemers aan de vogelkijkcursus van Natuurpunt Rupelstreek een heuse Vogelkijkmarathon op het programma.

Daarbij werden tussen 6u30 en 22u

de beste vogelkijkgebieden in onze regio bezocht.

Om 22u stond de teller netjes op 80 waargenomen vogelsoorten. Een vroeg bezoek aan Walenhoek leverde metéén 41 soorten op, met daarbij de

topwaarneming van de dag, een mannetje woudaapje.

Na het ontbijt in de Paardenstal was een wandeling langs de Rupelschoren in Schelle en Niel en het Niels Broek goed voor 55 soorten. Uiteraard zaten daar soorten bij, die we ook in Walenhoek zagen of soorten, die we overvliegend bij de Rupel zagen. De leukste waarneming was een wespendif, die laag overvliegend even ging vlinderen.

Tijdens de picknick aan het chalet van Penneke Volt in Schelle, waren het de slechtvalken die de aandacht trokken. Na de middag werden tijdens een bezoek aan het vogelrijke Noordelijk eiland en het Zuidelijk eiland 49 soorten gespot, met als uitschieters lepelaar en Temminck strandloper.

Na het avondeten in 't Steencaycken in Boom, was er een korte stop bij het Broek de Naeyer en een avondwandeling in het Blaasveld Broek. Dat leverde als bonus nog sprinkhaanzanger en grote lijster op. De eerste blauwborst van de dag werd eveneens in het Blaasveld Broek gespot.

Met de veerboot op weg naar het Noordelijk eiland - foto Nel De Backer

Natuurkalender Aartselaar

Vrijdag 8 juli: Zwaluwfietstocht in Aartselaar

In mei fietsten we al langs de Aartselaarse boerderijen om de stand van zaken na te gaan van de boerenzwaluwen. Maar zwaluwen broeden meestal tweemaal in het broedseizoen. Vandaar dat we nog een tweede ronde doorheen Aartselaar plannen.

Afspraak: We maken er een avondfietstocht van. Vertrek om 19 u aan de kerk St-Leonardus op het Laar. We sluiten daar ook af rond 21.30 u.

Meebrengen: fiets, regenkledij (indien nodig). Wij zorgen voor tellijsten en een spiegel op steel om in de nesten te kunnen kijken.

Info bij Luk Smets, 03/289 73 66 - luk.smets@telenet.be

Nest boerenzwaluw, onderzoek met spiegel - foto Luk Smets

Zondag 17 juli: Sneukeltocht in het Solhofpark

Gezellig stappen en tussendoor proeven van lekkere hapjes... meer moet dat niet zijn op een luie zondagmiddag.... En dit in het mooie kader van het Solhofpark. Tussen 14 u en 16.30 u verwelkomen we jong en oud voor 'n lekkere wandeling met proevertjes uit de Wereldwinkel. Die 'verdien' je na het uitvoeren van korte proefjes.

Natuurpunt, de Gezinsbond en de Wereldwinkel van Aartselaar werken samen aan deze sneukeltocht ten voordele van het team Pole Pole (n° 114), dat deelneemt aan Oxfam Trailwalker, een unieke teamuitdaging om armoede en onrecht uit de wereld te helpen. De trailwalker is een wandeltocht van 100 km door de Hoge Venen, afgelegd door teams van vier personen in maximum 30 uur en dus goed voor 400 stapkilometers. Meer info op <http://www.trailwalker.be/>

De opbrengst van vandaag gaat volledig naar de projecten ivm 'duurzame landbouw' van Oxfam solidariteit.

Meer info bij Saskia Mercelis via mail (saskiamercelis@hotmail.com) of gsm (0488/201386)

Zondag 7 augustus: Vlinderwandeling in het domeinbos van ANB: De Reukens

Dagvlinders vormen belangrijke indicatoren voor de kwaliteit van ons leefmilieu. Helaas doen ze het lang niet zo goed en gaan veel soorten achteruit. Om dit te documenteren vormen cijfers, verzameld door vrijwilligers een belangrijke bron van informatie. Daarom organiseert Natuurpunt sinds 2007 elk jaar een landelijke tuinvlindertelling. Ook in 2011 wordt er weer geteld. Zie de Natuurpuntwebsite www.vlindermee.be.

Maar wij gaan vandaag ook eens kijken welke vlinders er in De Reukens allemaal hun thuis gevonden hebben. En natuurlijk gaan we de waargenomen vlinders tellen en doorgeven op de vlindersite.

Afspraak om 14 u aan het Reukenspad (Langlaarsteenweg). Einde van de wandeling is voorzien omstreeks 16 u. Voorzie zonnecrème en zonnepet bij warm weer.

Info bij Gert Verschueren, tel. 03 /887 10 28 - gert7verschueren@hotmail.com

Vlinderonderzoek in De Reukens
foto Luk Smets

Woensdag 24 augustus: Kinderen en (groot)ouders beleven het Cleydaelhof met alle zintuigen

Vandaag ontdekken we het bos met onze zintuigen: we ruiken, voelen, zien, proeven en horen de natuur. We doen – samen met onze (groot)ouders - leuke opdrachtjes in het bos en genieten onderweg van een lekker hapje en drankje van en in het bos.

Wanneer: woensdag 24 augustus van 14 u tot 16.30 u.

Waar: Cleydaelhof, hoek Zinkvalstraat/Cleydaellaan, Aartselaar (recht tegenover kasteel Cleydael)

Praktisch: kinderen van 5 tot 9 jaar met hun (groot)ouder(s). Er kunnen maximaal 15 kinderen deelnemen.

Prijs: 2 euro p/p voor leden Natuurpunt - 4 euro p/p voor niet leden.

Vooraf inschrijven door storting op rekening 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar met vermelding van: "zintuigen", naam en aantal deelnemers.

Info bij Saskia Mercelis: saskiamercelis@hotmail.com of 0488/20 13 86

Zaterdag 27 augustus: Nacht van de vleermuis in Aartselaar

Zijn vleermuizen echt gevaarlijke en bloeddorstige monsters? Wat met Dracula? Welke vleermuizen wonen in onze omgeving? Vliegen vleermuizen 's nachts in je haar?

Deze en nog meer vragen komen aan bod tijdens de "Nacht van de Vleermuis", die doorgaat op zaterdagavond 27 augustus in Zaal Laïs (bovenzaal) van het Parochiaal Centrum, B. Van Ertbornstraat 7 te Aartselaar.

Om 20 u starten we met de voorstelling van de wonderlijke wereld van deze zo weinig gekende zoogdieren. Van zodra het donker wordt, gaan we in het Solhofpark kijken en luisteren naar "onze" vleermuizen. Gidsen: Ronny Verelst en Marc Bruyndoncx

Graag aanmelden bij Ronny Verelst, 0475/ 58 55 70 - ronnyverelst@telenet.be

Meebrengen: een zaklamp kan je helpen om de vleermuizen te kunnen zien...

Zondag 4 september: "Adopteer een berm": Zinkvalstraat en Cleydaellaan

Vandaag maken we al voor de vierde maal dit jaar de wegbermen in de Zinkvalstraat en de Cleydaellaan schoon. De gemeente ondersteunt dit initiatief met een flinke financiële stimulans voor de bereidwillige verenigingen.

In januari hebben we ons werkingsgebied vergroot van de Zinkvalstraat tot de Cleydaellaan ter hoogte van het kasteelpark. De Zinkval is immers autovrij gemaakt en daardoor minder sluik- en zwerfafvalgevoelig. De Cleydaellaan kan een periodieke opruimactie spijtig genoeg gebruiken. Kom ook deze keer een handje toesteken! Je houdt immers mee je gemeente schoon en steunt je vereniging! Wij zorgen voor vuilzakken.

Afspraak: om 10 u in de Zinkvalstraat (tegenover kasteel Cleydael). We werken tot 11.30 uur. Stevig schoeisel of laarzen aan te raden.

Zondag 18 september: Autoluwe Zondag op het Laar in Aartselaar

Ook dit jaar zal er in het centrum van Aartselaar een Autoluwe zondag plaatsvinden, waarbij het Laar autovrij zal zijn. Natuurpunt Aartselaar zal aanwezig zijn met een doe- en infostand.

Donderdag 22 september: Info-avond - Behaag natuurlijk en autochtoon... voor meer biodiversiteit in de "ecologische" siertuin

zie activiteiten Rupelstreek

Zaterdag 1 oktober: Burgers' Zoo in Arnhem (NL)

Wie denkt dat we vandaag een busuitstap maken naar een "gewone" zoo in Nederland, heeft het totaal verkeerd voor! Burgers' Zoo is namelijk wereldbekend voor het enorme complex dat verschillende ecosystemen herbergt, gaande van tropisch regenwoud, over woestijnen tot oceanen.

Vanaf het moment dat je het regenwoud ("bush") binnenstapt, plakken je kleren tegen je lichaam omwille van de enorme warmte en vochtigheid. Onmiddellijk sta je versteld van de prachtige natuur waar je in terecht gekomen bent en kom je ogen te kort om al dat gefriemel tussen de enorme bomen waar te nemen. Je hoort vanalles kraken en ziet constant bladeren bewegen, maar het is een heuse zoektocht om de prachtig gekleurde tropische vogels te lokaliseren in het bladerendek van reusachtige bananen-of parasolbomen of één van de andere 15.000 planten- en bomensoorten. Een aantal voorbeelden van vogels die je er kan aantreffen zijn de brilvogels, nectarvogels, fazantduiven. Al de verschillende kleuren van zowel de fauna als de flora zijn een ware lust voor het oog. Zoekend naar een meterslange leguaan of de grote vlederdieren die hoog in de bomen hangen, moet je oppassen dat je de hagedissen die voor je voeten op de grond wegflieten, niet verplettert!

Vanuit dit regenwoud is het slechts een kleine stap naar het volgende ecosysteem: "de woestijn". In dit veel drogere klimaat is de fauna en flora totaal verschillend. Het stenige landschap is bezaaid met enorme cactussen. Ook hier is het zoeken naar de ontelbare dieren die in dit klimaat leven (aasetende kalkoenengieren, rode kardinalen, kolibries...). In de prachtige oase kan men even tot rust komen en volop genieten van al de pracht van de natuur.

De allernieuwste aanwinst van het park is het ecosysteem van de oceanen. Via een grottentunnel kom je aan een tropisch strand terecht. Het pad slingert zich rond de rotsen en daalt steeds dieper de zee in tot in de donkere diepte van de oceaan. In het heldere water zwemmen allerlei kleurrijke vissen tussen de koralen. Overal waar je kijkt, zie je indrukwekkende en felgekleurde dieren. Vanuit een prachtig geconstrueerde tunnel word je omringd door de tropische fauna en flora. Je krijgt echt het gevoel een diepzeeduiker te zijn. Het is een fantastische ervaring om de prachtige roggen vlak boven je hoofd te zien zwemmen! Op een gegeven moment kom je terecht in de duistere wereld van de nacht, waar men de nachttactieve dieren zoals inktvissen garnalen, nachtlevende koralen aan het werk kan zien. Ten slotte zijn we beland in de diepte der oceanen: een ruit van wel 5 meter hoog en 20 meter lang gunt ons een blik in

deze mysterieuze en onbekende wereld. Rond een gezonken scheepswrak zwemmen honderden vissen en regelmatig komt er een witpuntrifhaai of een luipaardhaai uit de donkere diepte op je af zwemmen. Op z'n minst indrukwekkend!!! Wie een realistisch idee wil krijgen van deze prachtige ecosystemen of wil weten hoe een buulbuul of een pekari eruit ziet, moet zeker met ons meegaan.

Praktisch: Deze uitstap is een samenwerking van Natuurpunt Hobokense Polder en Natuurpunt Aartselaar.

Vertrek: per bus om 7.40 u op de parking van CC 't Aambeeld, della Faillelaan Aartselaar. We voorzien 's avonds een stop in een baanrestaurant voor een warme maaltijd (niet inbegrepen in de deelnemingsprijs)

Meenemen: wandelschoenen, verrekijker, picknick (mag opgegeten worden in restaurant van het park, drank wel aan te kopen)

Terug in Aartselaar omstreeks 20.30 u.

Prijs: 33 euro p/p (inkom en busreis) - 20 euro voor een kind jonger dan 15 jaar.

Voorinschrijven verplicht. Wie meewil, **stort voor 25 september** de deelnameprijs op rekening 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder met de vermelding "Burgers' Zoo", aantal personen en mail/tel.nr. Wie bijkomende inlichtingen wenst of wie na het verstrijken van de inschrijfdatum toch nog meewil, telefoneert of mailt naar Danny Jonckheere, 03/828 64 03 - jonckheeredesmedt@gmail.com

Zaterdag 8 oktober: Film in het bos: Baas in eigen bos

Een organisatie van Natuurpunt Aartselaar, Gezinsbond Aartselaar en vzw ProCC Aartselaar

In de Week van het Bos kun je in het gemeentelijk park Solhof in een verduisterde tent komen genieten van de film 'Baas in eigen bos'. In deze bosrijke omgeving leef je je helemaal in in deze grappige en spannende film. En hopelijk kom je daarna geen echte grizzlybeer tegen,... Na de film kun je nog genieten van iets lekkers en een paar leuke bosactiviteiten.

In 'Baas in Eigen Bos' wordt het rimpelloze leventje van Boog, een tamme grizzlybeer, ondersteboven gehaald als hij kennismakt met Elliot, een broodmager hert met één hoorn. In het rustige stadje Timberline leidt Boog een idyllisch bestaan. Overdag is hij de ster van een natuurshow en 's avonds vindt hij geborgenheid in de garage van parkwachter Beth die hem grootgebracht heeft.

Als de paranoïde jager Shaw de stad binnenrijdt met Elliot op z'n motorkap gebonden, aarzelt Boog om tussenbeide te komen. Maar tegen beter weten in bevrijdt hij Elliot. De situatie loopt uit de hand en het tweetal wordt ergens diep in het woud gedumpt, net voor het begin van het jachtseizoen,... !

Met stemmen van Sven De Ridder, Stany Crets, Peter Van Den Begin, Warre Borghmans, Saartje Van den Driessche, e.a.

Praktisch: Gemeentelijk Park Solhof, Aartselaar

De film start om 15.30 u en is een echte gezinsfilm (vanaf 4 jaar) - Einde film omstreeks 17 u. Max: 50 personen, dus snel inschrijven!

Prijs: 4 euro p/p / gezinsprijs 12 euro (2 volw. en max 3 kinderen)

Reservatie verplicht!

CC 't Aambeeld, della Faillelaan 34 Aartselaar - 03/877 28 75 - cultuur@aartselaar.be

CONTACT

Rupelstreek

Aartselaar

Contactpersonen

Erik De Keersmaecker (voorzitter): 03/887.13.72
Carine Wils (secretaris): 03/888.30.74
Guy Buyst (penningmeester): 03/888.62.62
Ludwig Laureyssens: 015/31.99.07
Francis Mertens: 03/887.15.24
Mil Spruyt: 03/844.47.61
Ilse Wachters: 03/887.51.69
Luc Verhaegen: 03/877.43.14

Kern Boom-Rumst

Ludwig Laureyssens (penningmeester): 015/31.99.07
Marleen Senecaut (secretaris): 03/889.70.67
Sven Lambrecht, Lieve De Clerck, Fons Van den heuvel,
Annie De Wachter, Herman De Herdt, Julien Moens, Rita
Claes, Sofie Versweyveld, Wim Van Rymenant, Dirk Struyf,
Wim Van Nunen, Vera Grieten, Marc Zegels, Heidi Nuyts,
Fried Happaerts

Milieuraden

Boom: Marleen Senecaut, Nico Wysmantel, Dirk Struyf
Hemiksem: Peter Hofman
Niel: Carine Wils, Ward Hoefman
Rumst: Rita Claes, Diane Masson, Louis Bertels, Christel
Sweeck, Winfried Vangramberen
Schelle: Ilse Wachters, Stefan Van Roeyen

Website : www.natuurpunt.be/rupelstreek

Email : erik.dk@skynet.be

Bezoekerscentrum 'De Paardenstal'

Boomsestraat 221 - 2845 Niel

In juli, augustus en september is de Paardenstal iedere
zondag open, telkens van 14u tot 18u.

Contactpersonen

Johan Herremans (voorzitter en geleide wandelingen):
03/887 27 98 – herremans.johan@skynet.be
Hilde Janssens (secretaris):
03/887 36 45 - hiljans@hotmail.com
Luk Smets (penningmeester, ledenadministratie en
communicatie): 03/289 73 66 - luk.smets@telenet.be
Ivan Bogaerts: 03/88716 46 (beheer)
Johan Peymen: 03/877 61 50 (beleid)
Ria Thys: 03/289 73 66 (educatie: cursussen en
uitstappen)
Ronny Verelst: 0475/58 55 70 (studie)
Gert Verschueren: 03/88710 28
(educatie: geleide wandelingen)

Milieuraad

Johan Peymen
Luk Smets
Ronny Verelst
Gert Verschueren

Gecoro

Afvaardiging sector Natuur: Johan Peymen
Plaatsvervanger: Luk Smets

Website Aartselaar

www.natuuraartselaar.be

Lay-out Rupel.blad: Fried Happaerts

Rupel.flits (Natuurpunt Rupelstreek) en Natuurflits (Natuurpunt Aartselaar)

Via onze elektronische Nieuwsbrief brengen we berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden.
Wil je deze elektronische nieuwsbrief ook ontvangen? Stuur dan een mail naar Luk Smets (luk.smets@telenet.be), met
vermelding van naam en "ja, Rupel.flits" of "ja, Natuurflits Aartselaar"

Opvang gekwetste wilde vogels

Vogels vallen gemakkelijk als verkeersslachtoffers of ze vliegen tegen ramen aan. Wanneer u een gekwetste of zieke vogel wilt oppakken, gooi u er best vooraf een doek of jas over. Het donker kalmeert de vogel. Kleine vogels neemt u voorzichtig vast. Grotere vogels en vooral roofvogels steeds met handschoenen oppakken. Blijf steeds buiten het bereik van de snavel en pas ook op voor de klauwen van roofvogels. Licht gewonde of gekwetste vogels laat u het best tot rust komen op een donkere plaats (vb. In een kartonnen doos). Bij ernstige kwetsuren of ziekte neemt u contact met het vogelasiel in Malderen.

Vogelopvangcentrum Malderen, Boeckheide 51 - 1840 Malderen.

Tel: 052/33.64.10

Rupel.blad in beeld

Aanplanten zomereiken langs de Broeklei

Afvoer afval Niels Broek met de medewerking van de gemeente Niel

Infostand Scheldehappening Schelle

Fietstocht rond Antwerpen samen met de Fietzersbond

Kinderen op zoek naar kleine waterbeestjes in het Niels Broek

Kids knutselen bijenhôtels in Fort 5

België – Belgique
P.B.
2620 Hemiksem 1
8/5071

Natuurkalender Rupelstreek

Natuurkalender Aartselaar

Vrij 8 juli: Zwaluwfietstocht in Aartselaar

19u aan de kerk St-Leonardus op het Laar.

Vrij 15 juli: Zwaluwenfietstocht in Boom

18u30 Grote Markt Boom (voor de kerk).

Zo 17 juli: Sneukeltocht in het Solhofpark

14u-16u30 Solhofpark Aartselaar

Woe 27 juli: Verenwandeling Hingene

13u15 parking Tolhuis (Rupeldijk), einde Tolhuisstraat Schelle

Woe 3 augustus: kijken naar vissen

12u45 parking Tolhuis, einde Tolhuisstraat Schelle

Zo 7 augustus: Vlinderwandeling in De Reukens

14u aan het Reukenspad (Langlaarsteenweg).

Zo 21 augustus: Hoogzomer in kleiputten Terhagen

14u parking Kardinaal Cardijnstraat Terhagen

Woe 24 augustus: Kinderen en (groot)ouders beleven het Cleydaelhof met alle zintuigen

14u Cleydaelhof, hoek Zinkvalstraat/Cleydaellaan, Aartselaar

Za 27 augustus: Natuurbeheer in Walenhoek

9u bezoekerscentrum de Paardenstal Niel-Hellegat

Za 27 augustus: Nacht v/d vleermuis Aartselaar

20u Par. Centrum, B. Van Ertbornstraat Aartselaar

Za 3 september: Bustocht Zeeuws-Vlaanderen

8u parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat Boom

Zo 4 september: "Adopteer een berm"

10u in de Zinkvalstraat (tegenover kasteel Cleydael)

Zo 18 september: Autoluwe Zondag op het Laar

De afspraakplaats is het Laar te Aartselaar

Do 22 september: Info-avond - Behaag natuurlijk

19u30 De Schorre, Schommelei/Kapelstraat Boom

Woe 28 september: op zoek naar spinnen

13u45 Natuur.huis de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel

Za 1 oktober: Burgers' Zoo in Arnhem (NL)

7u40 CC 't Aambeeld, della Faillelaan Aartselaar.

Za 8 oktober: Film in het bos: Baas in eigen bos

15u30 Gemeentelijk Park Solhof, Aartselaar

Lidmaatschap Natuurpunt

Om het hele jaar lid te zijn, stort u 24 euro op bankrekening 230-0044233-21 van Natuurpunt. Dan bent u lid tot eind 2012.

Leden van andere Natuurpuntafdelingen die het ledentijdschrift Rupel.blad wensen te ontvangen, storten 7 euro/jaar op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek

Giften kunnen gedaan worden op rekening 293-0212075-88 van Natuurpunt met vermelding 3796 Rupelstreek of 3718 Aartselaar. Deze zijn vanaf 40 euro fiscaal aftrekbaar

Driemaandelijks regionaal informatieblad

Erkenningsnummer: P005676

Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar

20° jaargang n° 3: juli, augustus en september 2011

Afgiftekantoor : 2620 Hemiksem 1

Verantwoordelijke uitgever : Erik De Keersmaecker
Peter Benoitplein 18
2627 Schelle